

मध्यावधि: परीक्षा (2019-20)

कक्षा - षष्ठी वर्ग: विषय: - संस्कृतम् पूर्णांकाः - 80 अंकाः

अनुक्रमांकः दिनांकः-.....

समयः - सार्धहोराद्वयम्

निरीक्षकस्य हस्ताक्षरम्

परीक्षकस्य हस्ताक्षरम्

प्रश्न 1. अधोलिखितम् अपठित गद्यांशं पठित्वा प्रश्नाणाम् उत्तराणि लिखत - (10)

अस्माकं विद्यालयः केन्द्रीय विद्यालयः अस्ति। छात्रा प्रतिदिनं विद्यालयम् आगच्छन्ति । विद्यालये पठितुं गन्धालयः अपि अस्ति । विद्यालयस्य प्रार्थना सभा अतीव सुन्दरा भवति । विद्यालये क्रीडायोग्यं क्रीडाप्रांगणम् अस्ति। सर्वे छात्राः संस्कृतं पठन्ति । अतः अस्माकं विद्यालयः सुन्दरः अस्ति ।

1) विद्यालयस्य नाम किम् अस्ति ?

(क) केन्द्रीय विद्यालयः (ख) केन्द्रीय पाठशाला (ग) राज्य स्कूल

2) विद्यालये पठितुं किम् अस्ति ?

(क) वृक्षा (ख) गन्धालयः (ग) सरोवरम्

3) सर्वे छात्राः किं पठन्ति ?

(क) संस्कृतम् (ख) हिन्दी (ग) विज्ञान

4) छात्राः शब्दे वचनं किं ?

(क) एकवचनम् (ख) द्विवचनम् (ग) बहुवचनम्

5) पठन्ति पदे कः लकारः ?

(क) लट् (ख) लृट् (ग) लङ् ।

प्रश्न 2. अधोलिखित गद्यांशं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत - (8)

एकस्मिन् वने शृगालः बकः च निवसतः स्म । तयोः मित्रता आसीत् । एकदा प्रातः शृगालः बकम् अवदत्- "मित्र ! श्वः त्वं मया सह भोजनं कुरु ।" शृगालस्य निमन्त्रेण बकः प्रसन्नः अभवत् । अग्रिमे दिने सः भोजनाय शृगालस्य निवासम् अगच्छत् । कुटिलस्वभावः

शृगालः स्थान्यां बकाय क्षीरोदनम् अयच्छत् । बकम् अवदत् च " मित्र । अस्मिन् पात्रे आवाम् अधुना सहैव खादावः ।"

एकपदेन उत्तरत - (2)

(क) शृगालस्य निमन्त्रेण कः प्रसन्नः अभवत् ?

(ख) शृगालः बकः च कुत्र निवसतः स्म ?

पूर्णवाक्येन उत्तरत - 4

(क) कुटिल स्वभावः शृगालः कस्मिन् बकाय क्षीरोदनम् अयच्छत् ?
.....
.....

(ख) एकदा शृगालः बकं किम् अवदत् ?
.....
.....

भाषिक कार्यम् - (2)

क. प्रातः शब्दस्य अर्थ किम् ? (सुबह , सायम् , रात)

ख. अभवत् पदे कः लकारः ? (लट् , लङ् , लृट्)

प्रश्न 3. वर्णसंयोजनेन पदं लिखत - (4)

यथा - ब् + आ + ल् + अ + क् + अः = बालकः

(क) स् + औ + च् + इ + क् + अः =
.....

(ख) भ् + आ + र् + अ + त् + अः =

(ग) घ् + अ + ट् + इ + क् + आ =

(घ) प् + औ + ष् + अ + क् + आ + ण् + इ =

प्रश्न 4. अधोलिखितानां पदानां वर्णविच्छेदं कुरुत - (4)

यथा - कोकिले = क् + औ + क् + इ + ल् + ए

(क) मयूराः =
.....

(ख) धाविका =
.....

NA 6 - संस्कृत (2)

(ग) वातायनम्

(घ) पुष्पम्

प्रश्न 5. भिन्नप्रकृतिकं पदं चिनुत- (4)

- (क) गंगा, लता, यमुना, जर्मदा ।
(ख) उद्यानम्, कुसुमम्, फलम्, चित्रम् ।
(ग) लेखनी, तूलिका, चटका, पाठशाला ।
(घ) आम्रम्, कदलीफलम्, मोदकम्, नारंगम्

प्रश्न 6. अधोलिखितेषु वाक्येषु कर्तृपदानि चिनुत - (4)

- (क) वृक्षाः नभः शिरस्सु वहन्ति ।
(ख) विहगाः वृक्षेषु कूजन्ति ।
(ग) कृषकः अन्नानि उत्पादयति ।
(घ) मत्स्याः सरोवरे सन्ति ।

प्रश्न 7. कोष्ठकात् उचितपदप्रयोगेण रिक्तस्थानानि पूरयत- (5)

- क. धनिकः धनं ददाति । (निर्धनम् / निर्धनाय)
ख. बालः विद्यालयं गच्छति । (पठनाय / पठनम्)
ग. सज्जनाः जीवन्ति । (परोपकारम् / परोपकाराय)
घ. प्रधानाचार्यः पारितोषिकं यच्छति । (छात्रेभ्यः / छात्राणाम्)
ङ. नमः । (शिक्षकाय / शिक्षकम्)

प्रश्न 8. यथायोग्यं योजयत - (5)

- (क) समुद्रतटः जानाय
(ख) दुग्धम् प्रकाशाय
(ग) दीपकः पर्यटनाय
(घ) विद्या खेलनाय
(ङ) क्रीडकनम् पोषणाय

NA 6 - संस्कृत (3)

उ.

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

प्रश्न 9. समुचितैः पदैः रिक्तस्थानानि पूरयत - (4)

विभक्तिः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथमा	रामः	रामौ	रामाः
	अश्वौ
द्वितीया	रामम्	रामौ	रामान्
	चन्द्रम्	चन्द्रौ	चन्द्रान्
तृतीया	रामेण	रामाभ्याम्	रामैः
	मण्डुकेन	मण्डुकैः
चतुर्थी	रामाय	रामाभ्याम्	रामेभ्यः
	बालकाभ्याम्	बालकेभ्यः।

प्रश्न 10. पठ् धातोः लट् लकारः (वर्तमान काले) पूरयत - (5)

पुरुषाः	एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
प्रथम पुरुषः	पठतः
मध्यमः पुरुषः	पठसि	पठथ
उत्तमः पुरुषः	पठावः

प्रश्न 11. उचितपदानि संयोज्य वाक्यानि रचयत - (3)

कोकिले	विकसति	कोकिले
पवनः	नृत्यन्ति	पवनः
पुष्पम्	उत्पतति	पुष्पम्
खगः	वहति	खगः
मयूराः	गर्जन्ति	मयूराः
सिंहाः	कूजतः ।	सिंहाः

प्रश्न 12. मञ्जूषातः कर्तृपदानुसारं क्रियापदं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत - (5)
यथा - बालिका पठति । (बालिका / बालिकाः)

NA 6 - संस्कृत (4)

- (क) सन्ति। (द्विचक्रिके / द्विचक्रिकाः)
 (ख) चलति। (नौके / नौका)
 (ग) अस्ति। (सूचिके / सूचिका)
 (घ) उत्पतन्ति। (मक्षिका / मक्षिकाः)
 (ङ) कूजतः ↓ (चटका / चटके)

प्रश्न 13. विलोम पदानि योजयत - (5)

स्तम्भ क	स्तम्भ ख	स्तम्भ क	स्तम्भ ख
शत्रु	दुःखदम्	शत्रु
अप्रसन्नः	मित्रम्	अप्रसन्नः
साथम्	सद्व्यवहारः	साथम्
सुखदम्	प्रातः	सुखदम्
दुर्व्यवहारः	प्रसन्नः	दुर्व्यवहारः ।

प्रश्न 14. क्रियापदैः वाक्यानि पूरयत- (4)

पठसि , गच्छावः , लिखामि ,
पश्यथः ,

यथा -- अहं पठामि ।

- क. त्वं ।
 ख. आवां ।
 ग. अहं ।
 घ. यूयं ।

प्रश्न 15. तत्सम (संस्कृत) शब्दं चित्वा लिखत - (2)

(घटिका , गजः , गृहम् , नौका)

- क. हाथी ख. घड़ी
 ग. नाव घ. घर ।

प्रश्न 16. श्लोकांशान् योजयत- (4)

क
 तस्मात् प्रियं हि वक्तव्यं
 गच्छन् पिपीलको याति
 प्रियवाक्यप्रदानेन
 काकः कृष्णः पिकः कृष्णः

ख
 सर्वे तुष्यन्ति जन्तवः
 को भेदः पिककाकयोः
 वचने का दरिद्रता
 योजनानां शतान्यपि ।

NA 6 - संस्कृत (5)

प्रश्न 17. उचितकथनानां समक्षम् 'आम्' अनुचितकथनानां 'न' इति लिखत- (4)

क. काकः कृष्णः न भवति ।

.....

ख. अस्माभिः प्रियं वक्तव्यम् ।

.....

ग. वसन्तसमये पिककाकयोः भेदः भवति ।

.....

घ. वैनतेयः पशु भवति ।

.....

NA 6 - संस्कृत (6)